

Наталка Сняданко

С 53 Перше слідство імператриці [Текст] : роман / Наталка Сняданко. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2025. — 272 с.

ISBN 978-966-448-428-9

Рідкісну скрипку, на якій грав ще Моцарт, зазвичай за кордон не вивозять. Виняток зробили для фестивалю у Львові, але ніхто навіть не припускав, що це стане важливою ланкою у цілому ланцюжку моторошних подій. Несподівано для всіх і самої себе легендарна австрійська імператриця Сіссі успішно розслідує не лише таємничий замах на власного чоловіка, а й низку інших загадок.

Новий роман Наталки Сняданко за документальними матеріалами життя і пригод імператорської родини занурює читача в карколомну детективну історію з політичним підтекстом. Додаткової інтриги цій історії надає двоплановість сюжетної розповіді, завдяки якій події середини XIX століття несподівано гостро відлунюють у Львові початку третього тисячоліття.

УДК 821.161.2-3

© Наталка Сняданко, текст, 2021
© Мар'яна Петрів, обкладинка, 2025
© Видавництво Старого Лева, 2021

ISBN 978-966-448-428-9

Усі права застережено

ВІДЕНЬ, 1856

Карл Граф Грюне, генерал-ад'ютант цісаря Франца Йозефа, не знаходив собі місця. Він нервово ходив по кімнаті, намагаючись не дивитися на свої пальці. Карл Граф Грюне мав погану звичку гризти нігті, коли нервувався. Він не раз обіцяв собі позбутися цієї звички, але досі так і не дотримав даного собі слова. Ось і зараз він раз у раз мимоволі поглядав на вже обкусані до крові нігті на правій руці і стримувався з останніх сил.

Уже майже восьма, а цісаря все ще немає на робочому місці. Це дивно. Навіть не так. Це нечувано! Франц Йозеф завжди прокидається дуже рано — о п'ятій тридцять. За багато років генерал-ад'ютантства Грюне добре вивчив усі цісареві звички, а про цю знав чи не кожен мешканець імперії. Про те, як рано встає цісар, який він пунктуальний і як багато працює, давно складено легенди.

О шостій цісар снідає. На перший сніданок він завжди їсть дві свіжоспечені білі булочки з маслом і п'є каву з молоком. Потому хвилини двадцять прогулюється в невеличкому парку біля Гофбург'а. Франц Йозеф дуже невибагливий у побуті й по-солдатськи дисципліновано дотримується розпорядку. Будь-які відхилення від звичного режиму викликають у нього напади панічної тривоги. Рівно о сьомій Франц Йозеф уже завжди у своєму кабінеті за роботою. Тим часом зараз майже восьма, а кабінет усе ще порожній. Генерал-ад'ютант усьоме за сьогоднішній ранок підійшов до дверей у стіні між своїм кабінетом і робочою кімнатою цісаря, прочинив їх, зайшов усередину, подивився на стосик паперів, приготований звечора, визирнув у вікно і повернувся до себе.

Якби Карл Грüne не знав Франца змалку, він би так не хвилювався. Проспати вранці — таке може трапитися з кожним. З кожним, окрім Франца Йозефа. Такого, щоби цісар запізнився вранці на цілу годину, ще не бувало. А надто сьогодні, коли на нього чекає особливо важлива зустріч.

Сьогодні має вирішитися доля італійських провінцій монархії, в яких ось уже кілька років дуже неспокоїно. Ломбардія, Венеція, Тоскана, Модена — всюди відбуваються заворушення. Й аристократи, і простолюд уже не хочуть коритися владі австрійського імператора і намагаються здобути незалежність. А це означало би катастрофу для монархії. Бо йдеться не лише про дуже багаті землі, а і про вихід до моря. А вихід до моря втрачати

не можна нізащо! Й ось нарешті, після довгих і виснажливих переговорів, до Відня прибули кілька італійських аристократів. Треба докласти всіх зусиль, аби переконати їх схилитися на бік Австрії, а не підтримувати повстання в Італії. Уже сам той факт, що вони погодилися зустрітися з цісарем у Гофбурзі, а не в себе, в Італії, був дуже хорошим знаком. Це може стати першим кроком для відновлення авторитету цісаря в бунтівних провінціях. Але до зустрічі залишалось менше, ніж година, а цісаря все ще не було. Грüne стояв біля вікна, вдивлявся в сірий ранковий туман і згадував яскраве італійське сонце, якого він не бачив ось уже кілька років. З такого стану тривожного заціпеніння його вихопив різкий стук у двері.

— До вас із поліції, — сказав слуга, який, постукавши, зайшов у двері кабінету Грüne.

— З поліції? — здивувався Карл. — Нехай заходять.

— Ваша світлосте, — вклонився шеф віденської поліції Гюнтер Штадлер, — сталося страшне лихо. На цісаря було скоєно замах.

— Коли? — видихнув Грüne і подумки сам себе вилаяв: замість дослухати важливу інформацію, перебиває Штадлера, який так поспішав, що ледве дихає.

— Щойно, — важко дихаючи, сказав Штадлер. — Тобто десь хвилини двадцять тому. У парку. Під час прогулянки.

— Ходімо негайно, договорите дорогою, — звелів Грüne.

І вони вийшли з кабінету.

ЗАЛЬЦБУРГ, 2015

Цієї ночі Доротея Тішлер погано спала. Проте прокинулася, як завжди, за пів години до дзвінка будильника. Узяла до рук смартфон, переглянула нові повідомлення в месенджері, кілька хвилин поскролила стрічку фейсбуку, ввімкнула звук для дзвінків, який завжди вимикала на ніч. Підвелась і розсунула штори. До кімнати ввірвалося світло, яке після цілковитої темряви різало очі. Доротея любила дуже щільні штори, у спальні мала навіть подвійні, бо вікна виходили на сонячний бік і вранці в шибки било яскраве світло. Коли вона ночувала не вдома, то завжди брала зі собою пов'язку для очей, без якої їй важко було заснути. Найменший промінь світла, навіть телефонний екран, який спалахував, коли надходило повідомлення на фейсбук, міг її розбудити. Доротея мала дуже чутливий сон. Їй важко було засинати, зате прокидалася вона дуже легко, від

найменшого шереху, а іноді й від незрозумілого почуття тривоги. Тоді їй часто вже не вдавалося задрімати до самого ранку, й цілий день опісля вона мала поганих настроїв і не могла зосередитися на роботі.

Як завжди вранці, Доротея на мить затрималася біля вікна. Це помешкання вона винаймала насамперед через те, що з вікна було видно замок і мальовничі гори за ним. Як на її скромну зарплатню квартира була надто дорога: в самому центрі та з чудовим краєвидом із вікна. У помешканні давно не було ремонту, кахлі в лазничці й у кухні були старі, сантехніка час від часу ламалась, а стіни давно вимагали, щоби їх пофарбували. Господарі — подружжя пенсіонерів — не поспішали вкладати кошти в ремонт, розуміючи, що житло в такому місці вони завжди здадуть за непогані гроші у будь-якому стані. У таких помешканнях зазвичай живуть туристи чи люди, які приїзять ненадовго. Доротея, яка народилась і виросла в Зальцбурзі, мала би мешкати в одному з нових будинків трохи віддалік від центру, зате у зручній і значно дешевшій, аніж ця, квартирі. Та що ж, коли вона любила виходити вранці на балкон, пити каву і дивитися на замок? Любила слухати через відчинене вікно звуку нічного середмістя, коли воно засинало, і ранкового — коли прокидалося. Їй подобалося діставатися на роботу пішки і забігати посеред дня додому переодягнутися чи перекусити. Вона звикла до цього і залишалася жити в цьому обшарпаному та дорогому помешканні, куди соромилася запрошувати друзів і знайомих.

Доротея глянула на письмовий стіл, де панував незвичний хаос через вчорашні пошуки паперів, які повинна була взяти зі собою в дорогу. Доротея любила на столі ідеальний порядок: нічого зайвого, все на своїх місцях, усе акуратно покладане на купки. Вона подивилася на валізку, зібрану ще тиждень тому. Подумала, що треба не забути покласти туди зубну щітку і маску для сну.

Через годину вона має бути на летовищі, а перед тим ще слід зайти на роботу, щоби забрати скрипку. Фундацію «Моцартеум», де Доротея працювала, теж було видно з її вікна. Представник страхової компанії вчора запакував скрипку у спеціальний футляр і приніс папери, які дозволяли перевезти інструмент через кордон. Доротею знов охопило хвилювання, яке не давало їй спати цілу ніч. Воно й не дивно, адже вперше за багато років знамениту на весь світ скрипку Моцарта вивозять із Зальцбургга на концерт за кордон. Та ще й на схід, за межі євроспільноти, на територію колишнього Радянського Союзу, куди нещодавно не наважувалися їздити навіть туристи-екстремали.

Сьогодні Доротея повезе скрипку до Львова, на фестиваль класичної музики, співорганізаторкою якого була Рут Гальцманн, їхня колишня співробітниця, яка кілька років тому вийшла заміж за українця і переїхала жити до Львова. Скрипку Моцарта зазвичай нікуди не вивозили з приміщення фундації «Моцартеум», де вона зберігалась уже багато років.

Грати на скрипці міг лишень один скрипаль, ніхто інший. Скрипаля ретельно обирали з найобдарованіших випускників Зальцбургської консерваторії та призначали на цю роль довічно.

Зараз на скрипці грав Крістіан Кольцбауер, високий і стрункий тридцятирічний блондин із аристократичними рисами обличчя. Він мав їхати з Доротеєю до Львова. І це теж її трохи хвилювало. Крістіан їй подобався, та з його поведінки вона не могла зрозуміти, чи це почуття взаємне.

Доротея Тішлер була дуже організованою особою і щодня складала список обов'язкових справ, із якого викреслювала виконане, а те, чого не встигала, переносила до переліку справ на наступний день. З термінового, що слід було залагодити до виходу з дому, їй залишилося тільки зателефонувати Крістіанові, з яким вони разом летіли до Львова. Доротея запакувала до валізи зубну щітку і маску для очей, а тоді набрала Крістіана.

— Крістіан Кольцбауер, — пролунало у слухавці.

— Привіт. Це Доротея. Як спалося?

— Чудово. Не можу дочекатися, коли ми нарешті полетимо.

— Я теж. Такі екзотичні подорожі не часто трапляються.

— Це правда, — погодився Крістіан. — Даремно я дав себе прикріпити до скрипки Моцарта. Мої друзі з консерваторії вже об'їздили цілий світ із концертами. А я ось вирушаю чи не вперше, — він засміявся.